

SKOLVERKET **ALLMÄNNA RÅD**

Arbetet med att främja närvaro
och att uppmärksamma, utreda
och åtgärda frånvaro i skolan

Skolverket

Beställningsadress:
Fritzes kundservice
106 47 Stockholm
Telefon: 08-690 95 76
Telefax: 08-690 95 50
E-post: skolverket@fritzes.se
www.skolverket.se

Beställningsnr: 12:1290
ISSN: 1652-2508
ISBN: 978-91-87115-73-8

Grafisk produktion: Typisk Form designbyrå
Omslagsbild: Anna-Lena Larsson
Tryck: Elanders Sverige AB
Upplaga: 40 000 ex

Stockholm 2012

Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan

– för grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan

Förord

För den enskilde eleven kan en omfattande frånvaro leda till stora svårigheter. En ofullständig utbildning försvårar ett aktivt deltagande i såväl yrkes- som samhällslivet. Detta kan i sin tur leda till eller förstärka utanförskap.

Sverige var ett av de första länderna i världen som undertecknade Barnkonventionen, som ger en universell definition av vilka rättigheter som borde gälla för alla barn i världen. En av artiklarna i konventionen (artikel 28) erkänner barnets rätt till utbildning. Länderna som undertecknat Barnkonventionen åtar sig bl.a. att särskilt vidta åtgärder för att uppmuntra regelbunden närvaro i skolan och minska antalet studieavbrott.

I skollagen (2010:800) har kravet på rektorn att se till att vårdnadshavaren informeras om en elev uteblir från skolarbetet ytterligare skärpts. Rektorn ska se till att elevens vårdnadshavare underrättas samma dag om det inte finns särskilda skäl. Ogiltig frånvaro ska noteras i utdrag ur betygskatalogen fr.o.m. höstterminen 2011 för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. För grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan ska en notering om ogiltig frånvaro göras i terminsbetyget fr.o.m. höstterminen 2012.

Det övergripande syftet med dessa allmänna råd från Skolverket är att varje elev ska få sin rätt till utbildning tillgodosedd. Vidare har råden tagits fram dels på grund av nya bestämmelser, dels mot bakgrund av rapporter om att verksamheterna behöver tydligare stöd för att komma tillrätta med frånvaro.

Innehållsförteckning

Inledning 6

1. Att främja närvaro 8

**2. Att uppmärksamma,
utreda och åtgärda
frånvaro 14**

**3. Uppgifter om ogiltig
frånvaro i terminsbetyget
respektive utdrag ur
betygskatalogen 23**

Referenser 25

**Bilaga 1:
Aktuella bestämmelser 26**

**Bilaga 2: Rapportering
till Centrala studiestöds-
nämnden (CSN) 30**

Inledning

Vad de här allmänna råden handlar om

Det här materialet handlar om hur huvudmän, rektorer och lärare bör arbeta för att främja elevernas närvaro i skolan och att uppmärksamma, utreda och åtgärda deras frånvaro. Det handlar även om hur bestämmelserna om ogiltig frånvaro i vissa betygsdokument bör tillämpas. Arbetet med att främja närvaro och uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro är en del av det systematiska kvalitetsarbetet.¹

Hur materialet är strukturerat

Materialet är indelat i följande avsnitt: *Att främja närvaro, Att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro, samt Uppgifter om ogiltig frånvaro i betygsdokument.*

Varje avsnitt inleds med aktuella bestämmelser följt av allmänna råd och kommentarer till de allmänna råden. I bilaga 1 finns samlat de bestämmelser som de allmänna råden utgår från. I bilaga 2 finns viss information om rapportering till Centrala studiestödsnämnden (gäller för gymnasieskolan).

Aktuella bestämmelser

Skolverkets allmänna råd utgår alltid från en eller flera bestämmelser. De här allmänna råden grundar sig på bestämmelser i skollagen (2010:800), skolförordningen (2011:185) och gymnasieförordningen (2010:2039). En förteckning över bestämmelserna finns i sin helhet i bilaga 1.

Allmänna råd

Skolverkets allmänna råd är rekommendationer om hur lärare, rektorer och huvudmän kan eller bör handla för att uppfylla kraven i bestämmelserna. Allmänna råd syftar till att påverka utvecklingen i en viss riktning och till att främja en enhetlig rättstillämpning. Råden bör alltså följas om skolan inte handlar på ett annat sätt som gör att kraven i bestämmelserna uppfylls.

¹ Se Skolverkets allmänna råd med kommentarer om det systematiska kvalitetsarbetet (2012).

Kommentarer

Efter de allmänna råden följer kommentarer som syftar till att underlätta förståelsen av de allmänna råden. Kommentarererna ingår inte i de allmänna råden utan ska utgöra ett stöd i läsandet av och i arbetet med råden.

De verksamheter och yrkeskategorier som berörs

Dessa allmänna råd gäller för grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.

De allmänna råden riktar sig i huvudsak till lärare och rektorer. Enligt 2 kap. 10 § skollagen får rektorn delegera vissa ledningsuppgifter och beslut åt en anställd eller uppdragstagare vid skolenheten. Även personer som har fått uppgifter på delegation från rektorn omfattas av de allmänna råden som vänder sig till rektorn.

Huvudmannen ansvarar enligt 2 kap. 8 § skollagen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna för utbildningen. Rektorer och lärare ska därmed ges förutsättningar att följa de allmänna råden.

1. Att främja närvaro

AKTUELLA BESTÄMMELSER

De allmänna råden om att främja närvaro utgår från följande bestämmelser:²

Enligt skollagen omfattas barn som är bosatta i Sverige av skolplikt.

I skollagen anges att det ska finnas elevhälsa för eleverna i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

Av skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Det framgår vidare att det för varje skolenhet ska finnas ordningsregler. Dessa ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Rektorn beslutar om ordningsregler.

En elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska enligt skollagen delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Om en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag.

I skollagen framgår att en elev i gymnasieskolan respektive gymnasiesärskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli.

Av skollagen framgår också att en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan får beviljas kortare le-

² 2 kap. 25 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 7 kap. 2, 3, 7 och 18 §§, 15 kap. 16 § och 18 kap. 11 § skollagen (2010:800), 2 kap. 1 §, 4 kap. 8 § skolförordningen (2011:185), 2 kap. 1 §, 12 kap. 2 §, 13 kap. 20 § gymnasieförordningen (2010:2039), förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling.

dighet för enskilda angelägenheter. Om det finns synnerliga skäl får längre ledighet beviljas. Rektorn beslutar om ledighet och får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut om ledigheten avser längre tid än tio dagar.

Av skolförordningen framgår det att om en elev på grund av sjukdom eller av någon annan orsak inte kan delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, ska hindret snarast anmälas till skolenheten. Rektorn får besluta hur anmälningsskyldigheten ska fullgöras.

Gymnasieförordningen anger att om en elev på grund av sjukdom eller av annan orsak inte kan delta i skolarbetet, ska detta snarast anmälas. Vidare anges att rektorn får bevilja en elev i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ledighet från skolarbetet för enskilda angelägenheter.

Förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling ska tillämpas på utbildning och annan verksamhet som avses i skollagen.

ALLMÄNNA RÅD

HUVUDMANNEN BÖR

1. ge stöd till rektorn i dennes arbete med att främja närvaro på skolenheten.

REKTORN BÖR SE TILL ATT

2. elever och vårdnadshavare informeras om skolplikten, skyldigheten att närvara och rätten till utbildning i grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan,
3. elever och vårdnadshavare informeras om skyldigheten för eleven att närvara i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan,
4. det bedrivs ett arbete på skolan för att främja närvaron och att eleverna är delaktiga i arbetet,
5. elevhälsan är delaktig i arbetet med att främja närvaron,
6. det finns rutiner för att hantera ansökningar om ledighet och för att anmäla förhinder att delta i utbildningen,
7. det görs en samlad bedömning av elevens skolsituation inför beslut om längre ledighet, samt
8. elever och vårdnadshavare informeras om skyldigheten att anmäla

förhinder att delta, de begränsade möjligheterna till ledighet och om att frånvaro kan försvåra elevens möjlighet att nå de nationella målen för utbildningen.

LÄRARE BÖR

9. informera elever och vårdnadshavare om bestämmelserna om närvaro, frånvaro och ledighet samt om vikten av att eleven deltar i utbildningen.

KOMMENTARER

Varje elev som är bosatt i Sverige har enligt skollagen skolplikt men också rätt till utbildning. Skolplikten i Sverige börjar höstterminen det kalenderår barnet fyller sju år. Den som har vårdnaden om ett skolpliktigt barn ansvarar för att barnet kommer till skolan.

Huvudmannens ansvar (punkten 1)

Som ytterst ansvarig för skolans verksamhet är det viktigt att huvudmannen ger stöd till rektorn i arbetet med att skapa rutiner för att främja närvaron. Det kan för huvudmannen innebära att tillsammans med rektorer ta fram rutiner som är gemensamma för de skolenheter som huvudmannen ansvarar för.

Att som rektor främja närvaro (punkterna 2–4)

Skolan har ett ansvar för att skapa en god lärandemiljö för elevernas kunskapsutveckling och personliga utveckling. Kunskapsmålen betonas mycket tydligt i skolans verksamhet. Skolan har även till uppgift att utveckla en elevs möjligheter till ett rikt liv och ge förutsättningar för en god fysisk och psykisk hälsa.

När det gäller barn och ungdomar som lever i utsatta situationer understryks betydelsen av skolans arbete med att främja närvaro då omfattande frånvaro för den enskilde eleven kan leda till stora svårigheter³.

Främjande insatser innebär att arbeta övergripande och förebyggande för att öka elevernas närvaro och därmed minimera frånvaron i utbildningen. Det förutsätter ett systematiskt arbete som utgår från en regelbunden granskning av den egna verksamhetens organisation och innehåll baserad på kunskap om de

³ Se t.ex. Bakom fasaden; Barn och ungdomar i den sociala barnvården berättar och Signaler Vård i nära relationer. Barn och ungdomar berättar. Barnombudsmannen.

faktorer som främjar elevers lärande och utveckling. Insatserna behöver omfatta alla elever.

Hur skolans arbetsmiljö är utformad kan i sig främja närvaro eller bidra till att frånvaro uppstår. En god lärandemiljö, med undervisning som anpassas till den enskilde elevens behov, främjar motivationen att delta i utbildningen.⁴ I en god lärandemiljö ingår bl.a. en schemaläggning som minimerar antalet håltimmar. Vidare ingår i rektorns arbete med att främja närvaro att skapa ett gott skolklimat, som präglas av trygghet och arbetsro, och goda relationer mellan elever och mellan elever och vuxna. Det är viktigt att elever är motiverade och känner delaktighet, vilket ökar deras trivsel.

Det är väsentligt att rektorn engagerar eleverna i arbetet med att främja närvaro. För att öka möjligheterna för eleverna att ha inflytande och vara delaktiga måste de ha kunskap om såväl sina rättigheter som skyldigheter. Ett främjande arbete behöver ifråga om delaktighet syfta till att eleverna blir erkända och bekräftade och att de känner sig inkluderade.⁵ Elevernas delaktighet i arbetet med att främja närvaron kan se ut på många olika sätt. De behöver delta i arbetet med att skapa ett gemensamt förhållningssätt till om sen ankomst ska betraktas som ogiltig frånvaro. Eftersom kränkande behandling kan vara en orsak till frånvaro är det också väsentligt att involvera eleverna i skolans arbete mot diskriminering och kränkande behandling. Enligt skollagen ska det på varje skola finnas ordningsregler som utarbetas tillsammans med eleverna. Gemensamma och väl förankrade rutiner och förhållningssätt som omfattar all personal främjar likabehandlingen och leder till en god lärandemiljö⁶ vilket också främjar närvaron.

Elevhälsan (punkten 5)

Elevhälsan ska enligt skollagen främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Eftersom lärande och hälsa på många sätt påverkas av samma generella faktorer behöver elevhälsan utgöra en del av arbetet med att främja närvaro. I arbetet med att främja närvaro är det viktigt att elevhälsans personal ges möjlighet att

⁴ Skolfrånvaro och vägen tillbaka, Skolverket rapport 2010:341, s. 76 och 97.

⁵ Skolfrånvaro och vägen tillbaka, Skolverket rapport 2010:341, s. 49.

⁶ Lödding, B. & Vibe, N. (2010) "Hvis noen forteller om mobbing...", Oslo: Nordisk institutt for studier i innovasjon, forskning og utdanning (NITU), Rapport 48/2010.

samverka med övriga personalgrupper. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig rör bl.a. frågor om elevernas arbetsmiljö. Inom elevhälsan finns också kunskaper om förhållandena på skolan som är väsentliga i sammanhanget. Elevhälsan blir därigenom ett stöd i arbetet med att främja närvaro.

Ledighet (punkterna 6 och 7)

Det är viktigt att känna till kraven på skolplikt med tillhörande krav på närvaro (i de obligatoriska skolformerna) respektive skyldigheten att delta i utbildningen (för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan) och att det enligt skollagen finns begränsade möjligheter till ledighet. Detta gäller inte bara rektorn utan även annan personal som eventuellt får i uppdrag att besluta om ledigheter.

Det är rektorn som beslutar om ledighet. Det innebär att det är angeläget för rektorn att ha rutiner för hanteringen av ledigheter och för information till elever och vårdnadshavare. Informationen har till syfte att göra eleven och vårdnadshavaren medvetna om konsekvenserna av att eleven inte deltar i utbildningen och vikten av att ansöka om ledighet i god tid.

Inför beslut om längre ledighet, mer än tio dagar, görs en samlad bedömning av elevens situation. Det är viktigt att rektorn då beaktar faktorer som bl.a. frånvarons längd, elevens studiesituation och möjligheterna att på olika sätt kompensera den förlorade undervisningen. Andra faktorer är hur angelägen ledigheten är för eleven samt om eleven fullgör sin skolplikt eller deltar i utbildningen utan att vara skolpliktig. Det finns möjlighet att bevilja längre ledighet vid vissa resor, t.ex. i samband med familjehögtider eller religiösa högtider.⁷

Eftersom eleven inte deltar i undervisningen vid ledigheter kan detta försvåra för eleven att nå målen för utbildningen. Läraren behöver på förhand informera eleven och vårdnadshavaren om hur det riskerar att påverka elevens utbildning.

Frånvaro (punkten 8 och 9)

En elev som bedömts klara en längre frånvaro och därigenom beviljats ledighet kan i dessa fall inte få sin garanterade undervis-

⁷ Prop. 2009/10:165 Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet, s. 707. Avser bestämmelserna i 7 kap. 18 § skollagen (2010:800).

ningstid. För en elev som av någon orsak blivit avstängd från undervisning gäller däremot att eleven har rätt till kompensation och därmed få sin garanterade undervisningstid. Sådan frånvaro är inte heller att betrakta som ogiltig frånvaro.

Ogiltig frånvaro är sådan frånvaro som vårdnadshavaren inte meddelat eller bekräftat när det gäller t.ex. sjukdom eller läkarbesök. I förväg beviljad ledighet och/eller av rektorn beslutad befrielse från ett ämne är inte att betrakta som ogiltig frånvaro. Det kan påpekas att rektorns möjlighet att befria elev i de obligatoriska skolformerna från ett ämne eller del av ett ämne, som t.ex. simundervisning, har begränsats i skollagen⁷. Om en elev som inte blivit beviljad ansökt ledighet ändå uteblir från undervisningen är det ogiltig frånvaro.

En elev som varit ogiltigt frånvarande och som uppfyller villkoren för särskilt stöd har rätt till detta.

⁷ 7 kap. § 19 skollagen (2010:800).

2. Att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro

AKTUELLA BESTÄMMELSER

De allmänna råden om att om att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro utgår från följande bestämmelser⁹

Enligt skollagen ska det för eleverna i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

I skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultat på ett nationellt prov, genom uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta anmälas till rektorn som ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt.

Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Enligt skollagen har barn som är bosatta i Sverige skolplikt. Skolplikten gäller dock inte barn som varaktigt vistas utomlands eller vars förhållanden är sådana att det uppenbarligen inte kan begäras att barnet ska gå i skola. Skolplikt gäller inte heller barn som avses i 29 kap. 2 § andra stycket skollagen. Dessa barn har dock samma rätt till utbildning som skolpliktiga barn.

Av skollagen framgår att det i regeringsformen föreskrivs att alla barn som omfattas av den allmänna skolplikten har rätt att

⁹ 2 kap. 8 och 25 §§, 3 kap. 8 §, 7 kap. 2, 17, 20-23 §§, 7 kap. 3 § framgår att det i 2 kap. 21 § regeringsformen, 29 kap. 2 §, 15 kap. 16 § och 18 kap. 11 §, 29 kap. 13 § skollagen (2010:800), 14 § och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453).

kostnadsfritt erhålla grundläggande utbildning i allmän skola. En elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Om en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag.

Den som har vårdnaden om ett skolpliktigt barn ska enligt skollagen se till att barnet fullgör sin skolplikt. Hemkommunen ska se till att skolpliktiga barn som inte går i dess grundskola eller grundsärskola på något annat sätt får föreskriven utbildning. Kommunen ska se till att eleverna i dess grundskola och grundsärskola fullgör sin skolgång. Huvudmannen för specialskolan och huvudmannen för sameskolan ska se till att elever i utbildning under deras ledning fullgör sin skolgång. När en skolpliktig elev börjar eller slutar vid en fristående skola eller utan giltig orsak är frånvarande i betydande utsträckning från obligatoriska inslag, ska huvudmannen snarast lämna uppgift om detta till hemkommunen.

Det framgår av skollagen att om en skolpliktig elev inte fullgör sin skolgång och detta beror på att elevens vårdnadshavare inte har gjort vad denne är skyldig att göra för att så ska ske, får hemkommunen förelägga elevens vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter. För en elev i specialskolan eller sameskolan är det i stället huvudmannen för respektive skolform som får förelägga elevens vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter. Ett föreläggande får förenas med vite och ett beslut om föreläggande gäller omedelbart om inte annat beslutas.

Skollagen anger att en elev i gymnasieskolan respektive gymnasiesärskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Om en elev i gymnasieskolan respektive gymnasiesärskolan utan giltigt skäl uteblir från den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag.

Av skollagen framgår att huvudmannen för verksamhet som avses i skollagen och den som är anställd i sådan verksamhet,

ska på socialnämndens initiativ i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. I fråga om utlämnande av uppgifter gäller de begränsningar som följer av offentlighets- och sekretesslagen. Bestämmelser om skyldighet att anmäla till socialnämnden att ett barn kan behöva nämndens skydd finns i socialtjänstlagen.

ALLMÄNNA RÅD

HEMKOMMUNEN RESPEKTIVE HUVUDMANNEN BÖR

1. ha rutiner för att tillse att skolplikten fullgörs.

HUVUDMANNEN BÖR

2. ha en samlad bild av elevernas frånvaro.

HEMKOMMUNEN BÖR IFRÅGA OM FÖRELÄGGANDE OCH VITE

3. ha rutiner för hur eleven och vårdnadshavaren ska komma till tals och ge sin syn på situationen, samt
4. genomföra utredningen av skälen för elevens frånvaro i samråd med rektorn för elevens skolenhet och med elevhälsan.

REKTORN BÖR

5. skapa rutiner för kontinuerlig frånvarorapportering som gör det möjligt att snarast uppmärksamma och ha en samlad bild av elevernas frånvaro,
6. se till att det finns rutiner för rapportering av ogiltig frånvaro till vårdnadshavaren som säkerställer att informationen når vårdnadshavaren samma dag,
7. se till att orsaker till frånvaro utreds skyndsamt,
8. sätta in konkreta åtgärder med utgångspunkt i den genomförda utredningen för att komma tillrätta med ogiltig frånvaro,
9. följa upp de åtgärder som vidtagits och vid behov pröva andra åtgärder för att komma tillrätta med ogiltig frånvaro, samt
10. ha rutiner för samverkan med elevhälsan och vid behov med andra samhällsfunktioner.

KOMMENTARER

Skolpliktsbevakning och föreläggande med vite (punkterna 1–4)

Det är hemkommunen, dvs. den kommun där eleven är bosatt, som har ett ansvar för att se till att eleven fullgör sin skolplikt. Därmed får eleven även rätten till utbildning tillgodosedd.

Om en skolpliktig elev inte kommer till skolan är kommunens skarpaste verktyg möjligheten att använda sig av vitesföreläggande. Det är viktigt att en kommun har rutiner för skolpliktsbevakningen. Det är en förutsättning för att kommunen ska kunna kontrollera att alla skolpliktiga elever fullgör sin skolplikt och får sin rätt till utbildning tillgodosedd. Kommunens rutiner för skolpliktsbevakningen behöver omfatta hur en fortlöpande uppföljning av elever som fullgör skolplikten hos andra offentliga huvudmän och i fristående skolor ska göras.

En offentlig huvudman har ett ansvar för att skolpliktiga elever i den egna verksamhet fullgör sin skolgång.

När en skolpliktig elev börjar eller slutar vid en fristående skola eller utan giltig orsak är frånvarande i betydande utsträckning från obligatoriska inslag, ska huvudmannen enligt skollagen snarast lämna uppgift om detta till hemkommunen. En enskild huvudman behöver därför rutiner för hur anmälningar görs till elevens hemkommun om eleven utan giltig orsak är frånvarande i betydande utsträckning från obligatoriska inslag.

Möjligheten för hemkommunen att vid vite förelägga en elevs vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter, används om en skolpliktig elev inte fullgör sin skolgång och detta beror på att vårdnadshavaren inte gjort vad denne är skyldig att göra för att så ska ske. Detta gäller oberoende av om eleven går i en skolenhet med offentlig huvudman eller i en fristående skola. Det är viktigt att ett vitesföreläggande inte utfärdas förrän alla tänkbara ansträngningar har gjorts för att finna en lösning på frivillig väg. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart om inte annat beslutas.¹⁰ Ett vitesföreläggande är en ingripande åtgärd som kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det är viktigt att den kommunala huvudmannen inför ett beslut om vitesföreläggande genomför en utredning av skälen till varför eleven inte fullgör sin skolplikt. Inför ett beslut om föreläggande behöver eleven och vårdnadshavaren få komma till tals och ge sin syn på

¹⁰ 7 kap. 23 § skollagen (2010:800).

situationen.¹¹ Vidare behöver utredningen göras i samråd med elevhälsan.

Uppmärksamma och rapportera frånvaro (punkterna 5 och 6)

Det är angeläget att uppmärksamma all frånvaro och tidigt bedöma om det rör sig om giltig eller ogiltig frånvaro. För att kunna hantera frånvaron är det viktigt med rutiner för frånvarorapporteringen. Av rutinerna behöver det framgå hur information hanteras av skolans personal men även hur informationen bäst sammanställs och sparas. Till exempel är det viktigt att läraren tidigt signalerar och informerar rektorn i de fall elevens frånvaro är hög så att en utredning snabbt kan komma igång.

Andra centrala delar av rutinerna för frånvarorapportering gäller i förhållande till vårdnadshavaren. Det bör vara tydligt hur vårdnadshavaren förväntas meddela frånvaro, t.ex. vid sjukdom, men även hur vårdnadshavaren får information om eleven varit frånvarande. Elevens vårdnadshavare informeras i normalfallet samma dag inte bara när eleven uteblir från obligatoriska inslag utan även vid frånvaro från annan verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen. Det finns inga regler om hur vårdnadshavaren ska informeras om elevens frånvaro. Det viktigaste är att försäkra sig om att mottagaren verkligen får meddelandet och att mottagaren förstår och kan ta informationen till sig, även när ärendet är mer komplicerat. I det enkla fallet är det tillräckligt om skolan meddelar vårdnadshavaren om att eleven varit frånvarande via t.ex. telefon, sms eller e-post. Samtidigt kan mer komplexa situationer också kräva att tid avsätts för ett möte mellan hem och skola.

Om delar av en utbildning genomförs utanför skolan, t.ex. i form av arbetsplatsförlagt lärande, ställs samma krav på närvaro som gäller vid skolförlagd utbildning. Det är viktigt att skolans rutiner om frånvarorapportering även beskriver vilka krav som ställs ifråga om närvaro vid sådan undervisning och hur den rapporteras till skolan. Väl fungerande rutiner om frånvarorapportering förutsätter att handledaren eller motsvarande, eleven och elevens vårdnadshavare känner till hur frånvaro rapporteras.

För att kunna uppmärksamma om det finns problem med t.ex. personal, undervisningen i ett visst ämne eller i en viss kurs

¹¹ 29 kap. 10 § skollagen (2010:800).

eller med trakasserier eller kränkande behandling¹² är det viktigt att rektorn har en samlad bild av frånvaron för att göra en analys. Den samlade bilden och skolans analys ger också underlag för huvudmannens analys av skolans arbete med frånvaro. Dessa analyser kan också kopplas till och utgöra underlag för rektorns och huvudmannens systematiska kvalitetsarbete.

Utreda frånvaro (punkten 7)

När skolan uppmärksammat en elevs frånvaro är det viktigt att ta ställning till om det är giltig eller ogiltig frånvaro. Hur omfattande utredning som behövs är något som måste avgöras i det enskilda fallet. I vissa fall räcker det med en mycket enkel utredning. Samtidigt ställer andra fall krav på en mer omfattande och allsidig utredning.

Utredningen syftar till att skolan skaffar sig ett tillräckligt underlag för att förstå orsaken till elevens frånvaro. En mer omfattande utredning kan också visa om elevens vantrivsel eller skolmotsånd t.ex. bottnar i en för eleven otillfredsställande lärandemiljö eller om det finns ett behov av särskilt stöd. Detta kan i sin tur kräva andra former av utredningsunderlag för att kunna ge eleven det stöd som behövs.

Det är rektorn som ansvarar för att en utredning görs. Det är viktigt att lärare framför allt fokuserar på skolrelaterade orsaker till frånvaro men också att lärare uppmärksammar andra orsaker till frånvaro och anmäler detta till rektorn. I vissa fall behövs elevhälsans medverkan i arbetet med att utreda orsaker till en elevs frånvaro. Elevhälsans utredning kan omfatta såväl skolrelaterade som andra orsaker.

En elevs omfattande frånvaro beror ofta på en komplex situation med olika slags problem som kan röra både hem och skola. Många av orsakerna kan vara skolrelaterade och kräva åtgärder i skolan. Samtidigt kan hemförhållandena vara svåra och i vissa fall förekommer det att vårdnadshavaren inte bidrar eller på grund av sociala orsaker inte har möjlighet att bidra till att se till att eleven går till skolan.

Att eleven har ett behov av särskilt stöd som inte tillgodosätts kan vara ett exempel på skolrelaterade orsaker. I vissa fall kan det röra sig om brister i bemötande från lärare eller annan personal, eller att eleverna har tappat förtroendet för skolan och att de inte

¹² Se Skolverkets allmänna råd med kommentarer om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10).

upplever att de lär sig meningsfulla saker.¹³ Skolan är också en social miljö där eleverna skapar och upprätthåller sociala kontakter och knyter vänskapsband. I skolan kan det förekomma gruppträck, socialt utanförskap, trakasserier och kränkande behandling. Det förekommer också att organisatoriska faktorer är orsaken till en elevs långvariga frånvaro. Exempel på detta kan vara brister i frånvarorapportering, låg grad av lärarkontakt, håltimmar, lärarbyten, brister i lärandemiljön eller otydlig ansvarsfördelning bland vuxna i skolan. Det är viktigt att skolan utreder vad i skolsituationen som förorsakar en elevs svårigheter för att bedöma vilka åtgärder som skolan behöver vidta.¹⁴

För att komma till rätta med frånvaron behöver skolan dokumentera sitt arbete med att utreda problem och vidta åtgärder. Arbetet med en elevs frånvaro kan pågå under lång tid och bestå av omfattande utredningsmaterial. Det är därför angeläget med tydliga rutiner för hur arbetets alla delar dokumenteras. Dokumentationen innebär också ett stöd under arbetets gång och skapar kontinuitet.

Åtgärda frånvaro (punkterna 8–9)

Det har visat sig att tidig upptäckt och tidiga insatser vid stor ogiltig frånvaro är framgångsfaktorer för att få tillbaka elever i undervisning.¹⁵ Det är viktigt att skolan vidtar åtgärder som är konkreta för att eleven ska delta i utbildningen. Det är väsentligt att låta eleven komma till tals och ge sin syn på orsaken till frånvaron.

Exempel på konkreta åtgärder är täta sms- eller telefonkontakter, att en kontaktperson utses eller täta möten och samtal med eleven och vårdnadshavaren. I vissa fall kan kontaktpersonen behöva möta upp eleven i hemmet. Åtgärderna behöver utgå från den gjorda utredningen om orsakerna till elevens frånvaro. Visar det sig att eleven på grund av en omfattande frånvaro riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås görs en utredning om behovet av särskilt stöd. Om utredningen visar på ett behov av särskilt stöd upprättas ett åtgärdsprogram med de åtgärder som krävs så att eleven kan nå kunskapskraven.¹⁶

¹³ ”Inget slår en skicklig lärare”, En dokumentation av sex konferenser 2010 – tio föreläsares perspektiv, Skolverket (2010).

¹⁴ Skolfrånvaro och vägen tillbaka, Skolverket rapport 2010:341, s. 26 ff.

¹⁵ Skolpliktsbevakning – Om rätten till utbildning för skolpliktiga barn, Statens skolinspektion, rapport, dnr 40-2010:268. s. 5.

¹⁶ Arbetet med att åtgärda frånvaro har nära samband med det som gäller för åtgärdsprogram. Se 3 kap. 8–9 §§ skollagen (2010:800) se också Skolverkets allmänna råd om arbete med åtgärdsprogram.

När problemformulering och val av åtgärder beslutas i dialog mellan hem och skola ger de oftast ett bättre resultat än när det sker utan elevens och vårdnadshavarens medverkan. Vid långvarig ogiltig frånvaro kan det vara aktuellt att även andra samhällsfunktioner är delaktiga i denna dialog. Även om det är svårt att få till stånd ett fungerande samarbete med vårdnadshavaren måste skolan fortsätta sin strävan att finna lösningar på problemet. Det är viktigt att rektorn ser till att åtgärder följs upp och om de visat sig verkningslösa, att nya åtgärder prövas och utvärderas för att få eleven att delta i utbildningen.

Rektorn behöver också bedöma om elevens ogiltiga frånvaro innebär att bestämmelser om disciplinära och andra särskilda åtgärder är aktuella¹⁷.

Samverka (punkten 10)

En förutsättning för att barn och unga ska växa upp under trygga och goda förhållanden är att alla berörda myndigheter och andra samhällsorgan tar ett gemensamt ansvar för att se till att deras behov tillgodoses. Detta gemensamma ansvar blir extra viktigt i relation till de barn och unga som är utsatta eller riskerar att hamna i en utsatt situation.

En god samverkan är i många fall en stor utmaning, eftersom det bl.a. ställer krav på en tydlig ansvarsfördelning och god kunskap om vars och ens uppdrag.¹⁸ Det är viktigt att rektorn skapar rutiner för att underlätta arbetet med samverkan. För att kunna utreda och hitta fungerande lösningar på en komplex problematik behöver det finnas en beredskap och en organisation för samverkan på skolan.

För att skolans personal ska kunna få stöd i sitt arbete med frånvaro är det, som nämnts, viktigt att samverka med elevhälsan. Det ställer krav på att elevhälsan har en tydlig och utvecklad roll i arbetet med frånvaro.

Även samverkan med andra samhällsfunktioner och extern kompetens är många gånger en förutsättning för ett framgångsrikt arbete med omfattande frånvaro. Hit hör t.ex. socialtjänsten, primärvård, barn- och ungdomspsykiatri samt polisen. Möjligheterna till samverkan mellan myndigheter och andra

¹⁷ 5 kap. 6-23 § skollagen (2010:800).

¹⁸ Se, tolka och agera – om rätten till en likvärdig utbildning, SOU 2010:95, s. 228.

samhällsaktörer i enskilda ärenden bygger, med vissa undantag, i princip alltid på den enskildes samtycke. Det är en fördel om samtycket sker skriftligt. För minderåriga är samverkan avhängigt vårdnadshavarens samtycke. Det finns dock vissa undantag och begränsningar i sekretessen och tystnadsplikten som i vissa fall möjliggör ett uppgiftsutbyte utan eller oavsett samtycke.

3. Uppgifter om ogiltig frånvaro i terminsbetyget respektive utdrag ur betygskatalogen

AKTUELLA BESTÄMMELSER

De allmänna råden om uppgifter om ogiltig frånvaro i betygsdokument utgår från följande bestämmelser:¹⁹

Av skolförordningen framgår att terminsbetyget i förekommande fall ska innehålla uppgift om omfattningen av den frånvaro som eleven i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan har haft utan giltigt skäl under terminen.

I gymnasieförordningen anges att utdrag ur betygskatalogen för gymnasieskolan i förekommande fall ska innehålla uppgift om omfattningen av den frånvaro som eleven har haft utan giltigt skäl under terminen. Motsvarande gäller även för gymnasiesärskolan.

ALLMÄNNA RÅD

.....

REKTORN BÖR

1. fastställa rutiner för dokumentationen av ogiltig frånvaro som skapar förutsättningar för att den ska kunna föras in i terminsbetyget respektive utdrag ur betygskatalogen,
 2. fastställa hur den ogiltiga frånvaron, som bör uttryckas i klocktimmar, ska framgå av terminsbetyget respektive utdraget ur betygskatalogen, samt
 3. se till att elever och elevers vårdnadshavare informeras om att ogiltig frånvaro förs in i terminsbetyget respektive utdrag ur betygskatalogen.
-

KOMMENTARER

Uppgifterna om ogiltig frånvaro i terminsbetyget respektive utdrag ur betygskatalogen förutsätter rutiner för dokumentation. Det är angeläget att uppgifterna om frånvaro noteras på ett en-

¹⁹ 6 kap. 12 § skolförordningen (2011:185), 8 kap. 9 § och 13 kap. 23 § gymnasieförordningen (2010:2039).

hetligt sätt på skolan. Det ställer bl.a. krav på att rektorn tagit ställning till hur ogiltig frånvaro förs in i de aktuella dokumenten. En miniminivå för detta bör vara att den anges i klocktimmar. Det finns inget som hindrar att det också anges om den ogiltiga frånvaron varit begränsad till ett särskilt ämne eller en särskild kurs eller att uppgift om antalet frånvarotillfällen anges. Skolan kan även välja att t.ex. sammanställa uppgifter om sen ankomst som eleven haft vid flera tillfällen och räkna detta som ogiltig frånvaro. Det är viktigt att eleverna fått information om hur skolan hanterar frånvaro i form av sen ankomst. Elever och vårdnadshavare behöver få information om hur skolan noterar frånvaro.

Uppgifter om ogiltig frånvaro som rektorn får måste vara korrekta och enkla att sammanställa när terminsbetyg och utdrag ur betygskatalogen utfärdas. Det är endast den aktuella frånvaron under terminen som förs in i dessa betygsdokument, inte frånvaro som eleven haft tidigare. Det är viktigt att notera att det endast är ogiltig frånvaro som förs in i terminsbetyget respektive utdrag från betygskatalogen. Uppgifterna om ogiltig frånvaro förs inte in i betygskatalogen. Till skillnad från vad som gäller för slutbetyg saknas föreskrifter från Skolverket som reglerar hur terminsbetyget ska utformas. Rektorn behöver därför ta ställning till var på detta betygsdokument som den ogiltiga frånvaron anges. För gymnasieskolan har Skolverket utfärdat föreskrifter om hur utdrag ur betygskatalogen ska vara utformat.

Referenser

Lagar

Skollagen (2010:800)

Förordningar

Gymnasieförordningen (2010:2039)

Skolförordningen (2011:185)

Allmänna råd

Skolverkets allmänna råd om planering och genomförande av undervisningen för grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan (SKOLFS 2011:149)

Skolverkets allmänna råd om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10)

Skolverkets allmänna råd om åtgärdsprogram (SKOLFS 2008:25), ersätts under 2012 utifrån ny reglering 2012

Offentligt tryck

Se, tolka och agera – om rätten till en likvärdig utbildning, SOU 2010:95

Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet, proposition 2009/10:165

Publikationer

”Inget slår en skicklig lärare”, En dokumentation av sex konferenser 2010 – tio föreläsares perspektiv (2010), Skolverket

Skolfrånvaro och vägen tillbaka (2010) Skolfrånvaro och vägen tillbaka Rapport 2010:341, Skolverket

Skolpliktsbevakning – Om rätten till utbildning för skolpliktiga barn (2010), dnr 40-2010:268, Statens skolinspektion

Bilaga 1: Aktuella bestämmelser

Huvudmannens ansvar

Av 2 kap. 8 § skollagen (2010:800) framgår att huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

Rektorns ansvar

Enligt 2 kap. 9 § skollagen (2010:800) ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor.

Skolplikt och rätt till utbildning

Enligt 7 kap. 2 § skollagen (2010:800) har barn som är bosatta i Sverige skolplikt enligt föreskrifterna i 7 kap. skollagen.

Skolplikten gäller dock inte barn som varaktigt vistas utomland eller vars förhållanden är sådana att det uppenbarligen inte kan begäras att barnet ska gå i skola.

Skolplikt gäller inte heller barn som avses i 29 kap. 2 § andra stycket skollagen. Dessa barn har dock samma rätt till utbildning som skolpliktiga barn.

Av 7 kap 3 § skollagen (2010:800) framgår att det i 2 kap. 21 regeringsformen föreskrivs att alla barn som omfattas av den allmänna skolplikten har rätt att kostnadsfritt erhålla grundläggande utbildning i allmän skola.

Skolpliktsbevakning

Enligt 7 kap. 2 § skollagen (2010:800) omfattas barn som är bosatta i Sverige av skolplikt enligt föreskrifterna i detta kapitel.

Enligt 7 kap. 20–22 §§ skollagen ska den som har vårdnaden om ett skolpliktigt barn se till att barnet fullgör sin skolplikt. Hemkommunen ska se till att skolpliktiga barn som inte går i dess grundskola eller grundsärskola på något annat sätt får föreskriven utbildning. Kommunen ska se till att eleverna i dess grundskola och grundsärskola fullgör sin skolgång. Huvudmannen för specialskolan och huvudmannen för sameskolan ska se till att elever i utbildning under deras ledning fullgör sin skolgång. När en skolpliktig elev börjar eller slutar vid en fristående skola eller utan giltig orsak är frånvarande i betydande utsträck-

ning från obligatoriska inslag, ska huvudmannen snarast lämna uppgift om detta till hemkommunen.

Föreläggande och vite

Av 7 kap. 23 § skollagen (2010:800) framgår att om en skolpliktig elev inte fullgör sin skolgång och detta beror på att elevens vårdnadshavare inte har gjort vad denne är skyldig att göra för att så ska ske, får hemkommunen förelägga elevens vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter. För en elev i specialskolan eller sameskolan är det i stället huvudmannen för respektive skolform som får förelägga elevens vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter.

Ett föreläggande enligt första stycket får förenas med vite.

Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart om inte annat beslutas.

Krav på närvaro och anmälningsskyldighet

Av 4 kap. 8 § skolförordningen (2011:185) framgår att om en elev på grund av sjukdom eller av någon annan orsak inte kan delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, ska hindret snarast anmälas till skolenheten. Rektorn får besluta hur anmälningsskyldigheten ska fullgöras.

Av 12 kap. 1 § gymnasieförordningen (2010:2039) framgår att om en elev på grund av sjukdom eller av annan orsak inte kan delta i skolarbetet, ska detta snarast anmälas.

Av 7 kap. 17 § skollagen (2010:800) framgår följande. En elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Om en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag.

Av 15 kap. 16 § och 18 kap. 11 § skollagen framgår att en elev i gymnasieskolan respektive gymnasiesärskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Om en elev i gymnasieskolan respektive gymnasiesärskolan utan giltigt skäl uteblir från den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbild-

ningen, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag.

Förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling ska tillämpas på utbildning och annan verksamhet som avses i skollagen (2010:800).

Ledighet

Av 7 kap. 18 § skollagen (2010:800) framgår att en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan får beviljas kortare ledighet för enskilda angelägenheter. Om det finns synnerliga skäl får längre ledighet beviljas. Rektorn beslutar om ledighet. Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut om ledighet som avser längre tid än tio dagar.

Enligt 12 kap. 2 § gymnasieförordningen (2010:2039) får rektorn bevilja en elev i gymnasieskolan ledighet från skolarbetet för enskilda angelägenheter.

Enligt 13 kap. 20 § gymnasieförordningen får rektorn bevilja en elev i gymnasiesärskolan ledighet för enskilda angelägenheter.

Utredning

Av 3 kap. 8 § skollagen (2010:800) framgår att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultat på ett nationellt prov, genom uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta anmälas till rektorn.

Rektorn ska se till elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.

Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt.

Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Trygghet och studiero

Av 5 kap. 3 § skollagen (2010:800) framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Ordningsregler

Av 5 kap. 5 § skollagen (2010:800) framgår att det för varje skolenhet ska finnas ordningsregler. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Rektorn beslutar om ordningsregler.

Uppgifter om frånvaro i terminsbetyg

Av 6 kap. 12 § skolförordningen (2011:185) framgår att terminsbetyget ska innehålla uppgifter om det senaste beslutet om elevens betyg i varje ämne. Det ska framgå om ämnet har avslutats. Terminsbetyget ska i förekommande fall innehålla uppgift om omfattningen av den frånvaro som eleven har haft utan giltigt skäl under terminen.

Uppgifter om frånvaro i utdrag ur betygskatalogen

Av 8 kap. 9 § gymnasieförordningen (2010:2039) framgår att utdrag ur betygskatalogen för gymnasieskolan i förekommande fall ska innehålla uppgift om omfattningen av den frånvaro som eleven har haft utan giltigt skäl under terminen. Motsvarande gäller enligt 13 kap. 23 § gymnasieförordningen även för gymnasiesärskolan.

Elevhälsa

Enligt 2 kap. 25 § skollagen (2010:800) ska det för eleverna i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

Samverkan

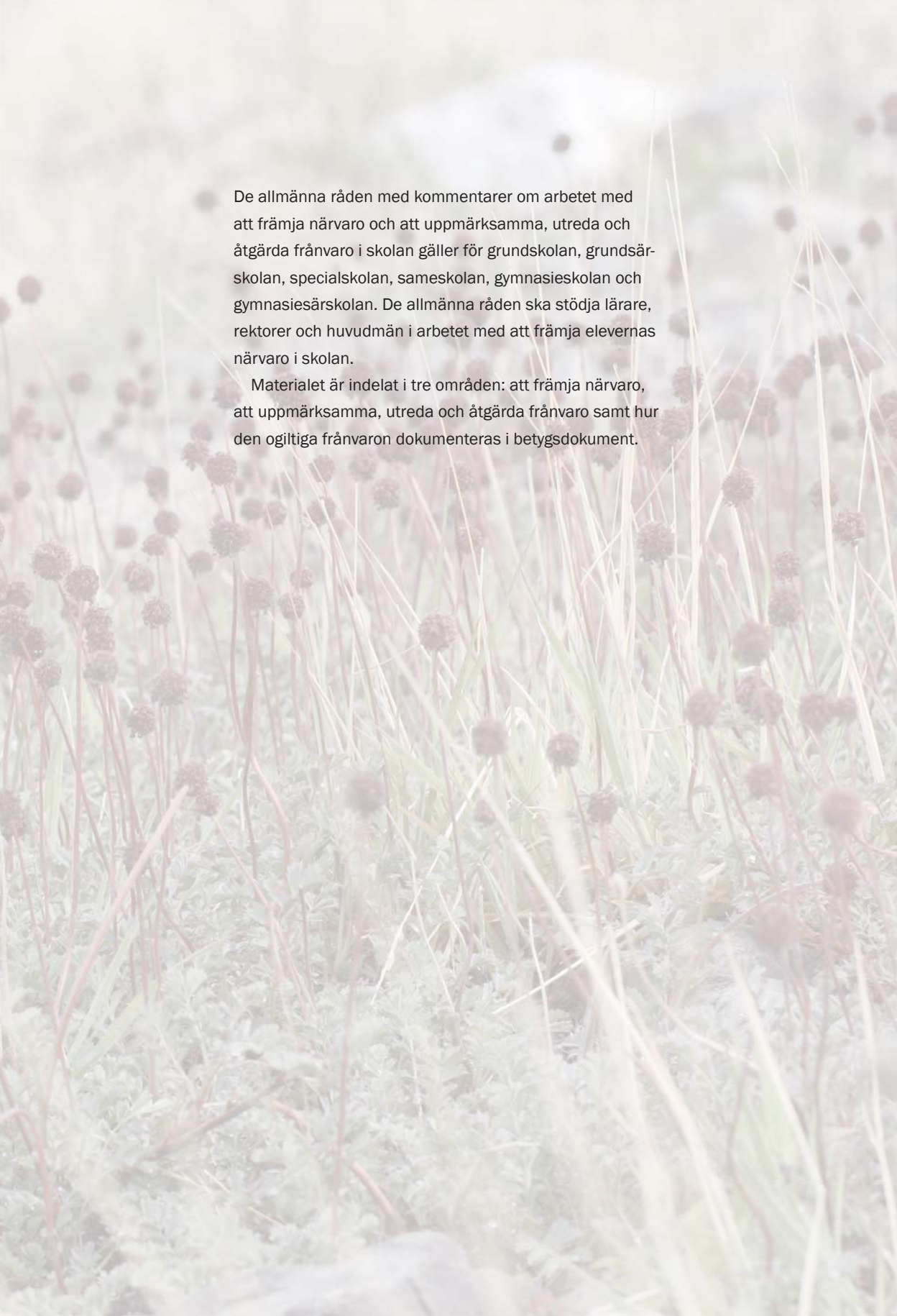
Av 29 kap. 13 § skollagen (2010:800) framgår att huvudmannen för verksamhet som avses i skollagen och den som är anställd i sådan verksamhet, ska på socialnämndens initiativ i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. I fråga om utlämnande av uppgifter gäller de begränsningar som följer av 14 § och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Bestämmelser om skyldighet att anmäla till socialnämnden att ett barn kan behöva nämndens skydd finns i 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453).

Bilaga 2: Rapportering till Centrala studiestödsnämnden (CSN)

När det gäller elever i gymnasieskolan ska ogiltig frånvaro rapporteras till CSN. Hur och när denna frånvaro ska göras framgår av föreskrifter meddelade av regeringen eller CSN. Rutinerna för skolans arbete med att få eleven att delta i undervisningen ska dock utgå från regleringen för skolans arbete och inte från CSN:s krav på rapportering av frånvaro. Det är viktigt att rutinerna inte ger intrycket att en rapport till CSN är slutpunkten för arbetet med att få eleven tillbaka till undervisningen.

Skolan ska enligt CSN:s krav informera eleven och vårdnadshavaren om konsekvenser av skolans rapport till CSN, t.ex. indraget studiebidrag. Skolan behöver inte på eget initiativ ge eleven och vårdnadshavaren tillfälle att lämna synpunkter på frånvarorapporten, vilket CSN har en skyldighet att göra. Eleverna i gymnasieskolan har möjlighet att på begäran få ta del av uppgifter om sig själva i rapporten. Oftast har även vårdnadshavaren denna möjlighet. Skolan ska dokumentera att eleven och vårdnadshavaren informerats.

De allmänna råden med kommentarer om arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan gäller för grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. De allmänna råden ska stödja lärare, rektorer och huvudmän i arbetet med att främja elevernas närvaro i skolan.

Materialet är indelat i tre områden: att främja närvaro, att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro samt hur den ogiltiga frånvaron dokumenteras i betygsdokument.